

Література

1. Верховинець В.М. Весняночка. Ігри з піснями для дітей в дошкільному і молодшому шкільному віці. – К: “Музична Україна”, 1989. 5-е вид. 343 с.
2. Лещенко М. П. Щастя дитини – єдине дійсне щастя на землі: До проблеми педагогічної майстерності: навч.-метод. посіб. / Лещенко М. П. – К.: АСМІ, 2003. – Ч 1, 2. – С. 121-128 153, 154, 162.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К: Академвидав, 2006. – 456 с.
4. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. – Київ: Радянська школа, 1985. – 312 с.
5. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості / В. О. Сухомлинський // Твори у 5 т. - Т 1.- 1976.
6. Шевчук І. Виховання національної самосвідомості молодших школярів засобами фольклорних ігор / І Шевчук // Початкова школа. – 2010. - №8. – С. 54-56.

**Ю. Кордонець,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – доцент М.В. Вацьо**

МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Виклад основного матеріалу. У наш час з особливою гостротою постає завдання формування духовного світу людини третього тисячоліття, відродження і розквіту культурних традицій. Це завдання з розвитку особистості дитини допомагає вирішити заняття школярів з фольклору. Вони мають у собі великі можливості для творчого розвитку школярів.

Музичний фольклор - це унікальна, самобутня культура наших предків - усвідомлюється сучасним суспільством як значний фактор духовності наступності поколінь, прилучення до життєвих національних витоків. Фольклору приділяється дедалі більш помітне місце у виконанні завдань морального і естетичного виховання, розвитку творчих здібностей підростаючого покоління.

Початок збиранню та художньому опрацюванню скарбів українського народу на основі ґрунтовних досліджень у галузі музичної фольклористики поклало видання М.Лисенком у 1867 р. першого випуску українських народних пісень.

Варто звернутися і до творчих поглядів композитора М. Леонтовича, одного з основоположників оригінального хорового поліфонічного стилю,

який усвідомлював, що не тільки ознайомлення зі змістом і характером народної пісні, а й її засвоєння відкриває величезні можливості для поглиблення загальновиховної роботи з учнями.

В енциклопедичному понятті "фольклор" розглядається саме як синонім категорії "народна творчість" і визначається як "художня колективна творча діяльність трудового народу, що відображає його життя, погляди, ідеали, створені народом і існуючі в народних масах поезія (перекази, пісні, казки, епос), музика (пісні, інструментальні наспіви і п'єси), театр (драми, сатиричні п'єси, театр ляльок), танець, архітектура, образотворче та декоративно-прикладне мистецтва "[1, 6].

На думку відомого фольклориста А.М. Мехнецова в такому положенні визначення "народне" інтерпретується як антитеза професійної діяльності. При такому підході традиційна народна культура і її ланки - фольклор, обрядово-святкові форми, художні промисли та інші - втрачають свої суттєві характеристики на рівні функціонування, смислового наповнення, розуміються лише як частина області художньої самодіяльності [4; 31].

Необхідність звернутись до витоків народного мистецтва, традицій, звичаїв народу не випадкова. На сьогоднішній день, крім економічних труднощів, Україна переживає кризу виховання підростаючого покоління. Порушуються традиції, рвуться нитки, які пов'язували між собою старше і молодше покоління. Тому, дуже важливо відродити спадкоємність поколінь, дати дітям поняття про моральні устої, патріотичні настрої. Відчайдушне відрубання свого коріння від народності у виховному процесі веде до бездуховності. Тому важливим завданням є збагатити дітей знаннями про народний музичний фольклор.

Дітям молодшого шкільного віку властива талановитість. Початковий період навчання вважається найважливішим у долученні до прекрасного. Музичний фольклор тут виступає в ролі універсального засобу естетичного і морального виховання.

Сучасні наукові дослідження свідчать про те, що музичний розвиток надає незамінний вплив на загальний розвиток: формується емоційна сфера, удосконалюється мислення, дитина стає чуйним до краси в мистецтві і в житті.

Основою при формуванні естетичної свідомості школярів повинні стати художні цінності традиційної національної культури народу, фундаментом якого є фольклор.

Фольклор - джерело знань про дійсність, про людину і засіб формування найважливіших народних понять про добро і зло, засіб пізнання рідної мови через кращі зразки народної пісні. Фольклор формує національний світогляд, вчить дитину бачити світ очима свого рідного народу.

Український дитячий музичний фольклор – це найцікавіший, доступний багатофункціональний матеріал для виховання дітей дошкільного віку, сутність якого полягає в наданні дитині перших відомостей про оточуюче середовище, передачі суспільних моральних цінностей і культури свого народу через прості

форми фольклорного матеріалу. За своєю природою дитячий фольклор є скерованим на вдосконалення потреб дитини у спілкуванні з батьками, ровесниками, іншими людьми, а також спрямованим на самопоглиблення, саморозвиток та виховання практичного життєвого досвіду особистості.

Українська нація вважається однією з наймузичніших у світі. А отже процес засвоєння національного музичного фольклору дітьми дошкільного віку ґрунтується на наявності у них загальномузичного інстинкту, природних схильностей, що закладені генетично. Синкретичні жанри дитячого музичного фольклору створюють умови для природного формування музичних здібностей у дітей з раннього віку, позитивно впливають на підвищення інтелекту, становлення й творчу самореалізацію особистості.

Музично-естетичне виховання, засноване на використанні фольклорних здобутків, має універсальний характер, може ефективно використовуватися в роботі з дітьми різного віку та ступеню розвитку.

Вплив засобами дитячого музичного фольклору активізує у дітей центри уваги, пам'яті, мислення, мовлення, водночас гармонізує особистість.

Фольклорний матеріал орієнтує дитину на успішність навчання та здоровий спосіб життя. Втім, зрозуміло, що виховний ефект використовуваного дитячого музичного фольклору в навчальному процесі досягається завдяки спеціальному добору музично-фольклорного навчального матеріалу.

Як засіб інтелектуального зростання, український дитячий музичний фольклор має дивовижну здібність розвивати творчий підхід та виховувати творчу фантазію учнів. А музично-творчі завдання, які є активним засобом стимулювання музично-творчої діяльності, найбільш повно розкривають творчі можливості молодших школярів, допомагають дітям самореалізуватись у музичній діяльності.

Дитячий музичний фольклор допомагає кожній дитині швидко запам'ятати і репродукувати композиційну побудову музичного твору. Спочатку – веселих пісеньок-пестушок та колискових пісень. Згодом – різноманітних жартівливих ігор, скоромовок, загадок, лічилок, небилиць, пісень-казок, дитячих ігор-пісень, якими дорослі постійно супроводжують будь-які моменти повсякденного життя дитини. Розвиток музичних здібностей впливає на формування емоційної та інтелектуальної сфер, естетичних смаків, духовний світ, становлення інтересів та ранній розумовий розвиток дитини.

Фольклор у навчально-виховному процесі виступає як засіб для гармонійного розвитку дітей. Ми згодні з думкою Г.В. Лобкової про те, що "впровадження фольклорного матеріалу як стрижневий складовою освітнього процесу, починаючи з дошкільної шаблі й закінчуючи старшими класами, дозволить природним шляхом вирішити завдання поглибленого осягнення не лише мови, але і основ світосприймання, світовідчуття, властивих народу" [3; 2]

Музична діяльність є невід'ємною частиною формування творчих здібностей молодших школярів.

Б.М. Теплов зазначає, що "раннє залучення дітей у творчу діяльність корисно для загального розвитку, цілком відповідає за потребами та можливостям дитини" [5; 156].

У дітей семи років широко розвивається самостійне бажання до творчості: музичне, театральне, літературне. Цієї ж точки зору на значення результативної продуктивної діяльності, на роль творчої уяви та її особливостей дотримуються Л.С. Виготський, О.М., Леонтьєв, які доводять у своєму дослідженні, що діти проявляють творчість в такій близькій їм діяльності, як музичні ігри, хороводи, танці, спів, тобто у всіх видах музичної творчості.

Відомо, що на шляху залучення до етнічних історико-культурних традицій, до обрядового фольклору, людська активність набуває творчого характеру, вільного самовираження, спрямованого на пошук сутності життя.

Таким чином, фольклор містить в собі весь комплекс духовної сутності народно життя, світосприймання та естетний не обхідною базою для виховання підростаючого покоління та освоєння культурних цінностей. Виховання дітей на основі народної культури має ідеал народу, його моральні норми, психологію і тому служить важливою і велике значення для підростаючого покоління, і це дає великі можливості для творчого розвитку та росту дітей.

Література

1. Великий енциклопедичний словник: в 2-х т. / Гол. ред. А.М. Прохоров. - М.: Радянська енциклопедія, 1991, т.2, 768 с., Іл.
2. Купріянова Л.Л. Російський фольклор. - М.: Мнемозина, 1998. - 61с.
3. Мехнецов А.М., Лобкова Г.В. Традиції народної культури Вологодської області: підсумки та перспективи комплексного вивчення // Кульов А.В. На шляху до відродження: Досвід освоєння традицій народної культури Вологодської області. - СПб., 2001. - С.9-17.
4. Мехнецов А.М. Проблеми засвоєння народних пісенних традицій у практиці фольклорного ансамблю // На шляху до відродження: Досвід освоєння традиційної народної культури Вологодської області. - Вологда. - 2001. - С.101.
5. Теплов Б.М. Психологія музичних здібностей // Вибрані праці: У 2 т. - М.: Педагогіка, 1985. - Т.1 - 384 с.

В.Короленко,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Л.В. Старовойт

РОЛЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ ПРАЦІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Постановка проблеми. На сучасному етапі формування культури праці є важливим процес, адже дітей, потрібно привчати до праці з малку. Сьогодні ні